

Burak TÜFEKÇİOĞLU

AKADEMİK AMAÇLAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİ-KURAM VE UYGULAMA

KİTAP TANITIMI

Ezgi İNAL*

Akademik Amaçlar İçin Türkçe Öğretimi - Kuram ve Uygulama, Burak Tüfekçioğlu, Pegem Akademi, 1.Baskı, 2020, Ankara, 470 sayfa.

ISBN: 978-625-7228-32-9

Akademik dil, bilişsel, dilsel ve kültürel bileşenleri içeren (Scarcella, 2003) ve kendine özgü türlerden (makale, rapor, özet vd.) oluşan (Yahşi Cevher ve Güngör, 2015) dil öğrencilerinin farklı alanlarda ilgili alana yönelik materyaller üretmelerini sağlayıcı bir alandır. Bu alandaki yeterlik Krashen'e (2011) göre ancak akademik çerçevedeki dil yeterliği ve içerik bilgisine paralel olarak ortaya çıkabilir. Dolayısıyla akademik dil öğretimine yönelik yapılacak bütün çalışmalar kritik öneme sahiptir. Bu çalışmada, akademik amaçlar için Türkçe öğretimi alanına yönelik olarak Dr. Burak Tüfekçioğlu editörlüğünde hazırlanan Pegem Akademi Yayıncılık tarafından 2020 yılında ilk baskısı yapılan Akademik Amaçlar İçin Türkçe Öğretimi, Kuram ve Uygulama adlı

eser incelenmiştir.

Kuram ve uygulama özelliklerini bir arada bulunduran eser; Akademik Türkçe ve Temel Sorunları (s. 1-20), Akademik Dilin Tanımı ve Genel Yapısı (s. 23-38), Özel Amaçlı Yabancı/İkinci Dil Öğretimi Kapsamında Akademik Amaçlı Türkçenin Yeri (s. 41-66), Akademik Türkçe Eğitiminde Farklı Disiplinlerin Etkisi (s. 69-85), Akademik Türkçe Derslerinin Kapsamı ve Uygulama Örnekleri (s. 89-100), Akademik Türkçe Ders Kitaplarının İçerik ve Yapısal Özellikleri Açısından İncelenmesi (s. 103-128), Akademik Türkçe Öğretiminde Okuma Eğitimi (s.131-162), Akademik Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi (s. 165-187), Akademik Türkçe Öğretiminde Dinleme Eğitimi (s. 191-221), Akademik Türkçe Öğretiminde Konuşma Eğitimi (s. 225-266),

* Öğr. Gör.; İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi; ezgiinal1@aydin.edu.tr

 0000-0002-1573-9401

Akademik Türkçe Öğretiminde Dilbilgisi (s. 271-304), Akademik Türkçe Öğretiminde Söz Varlığı (s. 309-332), Akademik Türkçede Etkileşimli Üstsöylem Belirleyicileri: Veritabanlı Bir Uygulama (s. 335-357), Akademik Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme (s. 361-377), Akademik Türkçe Öğretiminde Eylem Odaklı Etkinliklerle Değerlendirme (s. 379-428), Akademik Türkçe Öğretiminde Uzaktan Eğitim Uygulamaları (s.433-460) ile Akademik Türkçe Derslerinde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri (s. 463-470) bölümleri olmak üzere 17 bölümden oluşan bir çalışmadır.

Eser, editör ön sözü ile başlamış, içindekiler bölümüyle devam etmiş ve ardından araştırma bölümlerine yer verilmiştir. En sonda ise yazar bilgileri yer almaktadır. Her bölümde akademik Türkçe kapsamında bağımsız bir araştırma alanlarına yer verildiğinden her bölüm kendi içinde tutarlı bir düzlemde ilerlemekte ve bazı bölümlerde uygulama örnekleri görülmektedir.

Birinci bölüm Prof. Dr. Nurettin Demir tarafından “Akademik Türkçe ve Temel Sorunları” başlığı ile kaleme alınmıştır. Bu bölümde ilk olarak dil tercihi alt başlığı ile akademik metinlerin oluşturulmasında ağırlıklı olarak tercih edilen dil olan İngilizcenin yanı sıra akademik metnin oluşturulduğu bilim dalı için önemli diğer dillerde de yayın yapmak gerektiğinden söz edilmektedir. İkinci alt başlıkta akademik dili oluşturan temel dil unsurlarına yer verilmiştir. Üçüncü alt başlıkta üslup zaaflarına, dördüncü alt başlıkta metin kurgusuna, beşinci alt başlıkta akademik yazının bölümlerine ve bu kapsamda önemli noktalara, altıncı alt başlıkta kaynakça temel özelliklerine değinilmiştir. Yedinci alt başlıkta tekrarlardan arındırma sürecine ve sekizinci alt başlıkta ise okuma aşamasına yer verilmiştir. Dokuzuncu alt başlıkta yer alan tasarım unsurlarının önemi de hatırlatılarak öğrencilere onuncu alt başlıkta akademik dil öğretimine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Eserin ikinci bölümü Dr. Gohar Seyedi tarafından “Akademik Dilin Tanımı ve Genel Yapısı”, üçüncü bölümü ise Prof. Dr. Mustafa Durmuş ve Eser Kocaman Gürata tarafından “Özel Amaçlı Yabancı/İkinci Dil Öğretimi Kapsamında Akademik Amaçlı Türkçenin Yeri” başlığıyla kaleme alınmıştır. İkinci bölümde akademik dilin tarihi ve temel ilkeleri vurgulanırken akademik metnin özelliklerine ayrıntılı biçimde yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise özel amaçlı yabancı/ikinci dil öğretiminin tarihsel süreçlerine ve alanlarına; akademik yabancı/ikinci dil öğretimi alt başlığıyla beraber ilgili yaklaşımlara ve çerçevesine yer verilerek yabancı/ikinci dil olarak Türkçenin akademik amaçlı öğretimine yönelik genel bir yapı oluşturulmuştur.

Eserin dördüncü bölümü Doç. Dr. Ersin Karademir tarafından “Akademik Türkçe Eğitiminde Farklı Disiplinlerin Etkisi”, beşinci bölümü ise Dr. Gözde Demirel tarafından “Akademik Türkçe Derslerinin Kapsamı ve Uygulama Örnekleri”, altıncı bölümü ise Dr. Gürkan Morali tarafından “Akademik Türkçe Ders Kitaplarının İçerik ve Yapısal Özellikleri Açısından İncelenmesi” başlığıyla kaleme alınmıştır. Dördüncü bölümün başında kavramsal bir çerçeve oluşturularak ardından disiplinlerarası içeriklere

ait literatür taramasına yer verilmiş; disiplinlerarası bütünleştirme yaklaşımına dair uygulamalardan hareketle bu yaklaşımların akademik Türkçe eğitiminde kullanımına yönelik tespit ve alanlara yönelik metin örneklerine yer verilmiştir. Eserin beşinci bölümünde akademik dilin boyutları, dünyada ve Türkiye’de akademik dil öğretimi ele alınmış; akademik Türkçe derslerinin kapsamı ve ders kitaplarına yönelik tespitlerde bulunulmuştur. Eserin altıncı bölümünde akademik Türkçeye yönelik hazırlanmış 9 ders kitabı biçimsel ve görsel özellikleri, dil becerileri, alan ve konu bakımından, metinlerin sunumu açısından, etkinlikler, kullanım kolaylığı ve erişilebilirlik nitelikleri çerçevesinde detaylı ve sistematik bir şekilde incelenmiştir.

Yedinci bölüm, Dr. Mehmet Emre Çelik tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Okuma Eğitimi”, sekizinci bölüm Dr. Haluk Güngör tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi”, dokuzuncu bölüm Dr. Aliye Nur Ercan Güven ve Rabia Gürbüz Us tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Dinleme Eğitimi”, onuncu bölüm ise Doç. Dr. Gökçen Göçen tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Konuşma Eğitimi” başlıklarıyla dört temel dil becerisini kapsayacak şekilde kaleme alınmıştır. Yedinci bölümde akademik okuma ve akademik okumanın amacı, okuma türleri, etkili okuma teknik ve stratejileri, okuma akıcılığı, okuma hızı ve okuduğunu anlama konularıyla birlikte eleştirel okuma ve stratejik okuyucu olma konularına da değinilmiştir. Ayrıca akademik okuma becerilerinin geliştirilmesinde yöntembilimsel yaklaşımlardan söz edilmiş, akademik okuma sürecine yönelik basamakların analiziyle birlikte örnek metinlere yer verilmiştir. Sekizinci bölümde akademik yazmanın tanımından hareketle akademik yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yaklaşımlara yer verilmiş yabancılara Türkçe öğretiminde akademik yazma becerisinin geliştirilmesi kapsamında tespit ve önerilerde bulunulmuştur. Ayrıca bölüm sonuna akademik yazma için bir etkinlik önerisi eklenmiştir. Dokuzuncu bölüme akademik dinleme becerisinin tanımı ile başlanmış, ikinci veya yabancı dilde akademik dinleme becerisinin profili betimlenmiş, bu kapsamda akademik dinleme becerisine yönelik karşılaşılan sorunlara, materyal ve uygulamalarla bölüm sonunda etkinliklere yer verilmiştir. Onuncu bölümde ise Akademik Türkçe öğretimi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında ele alınmış bu çerçevede konuşma becerisine yönelik yeterliliklere yer verilmiş; bu yeterliliklerden hareketle öğrenci ihtiyaçlarına ve yaşanan sorunlara değinilmiştir. Ayrıca bu bölümde akademik konuşma becerisinin değerlendirilmesi ve buna yönelik etkinlikler de bulunmaktadır.

Eserde, on birinci bölüm Dr. Duygu Ak Başoğul ve Cansu Aksu Raffard tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Dilbilgisi”, on ikinci bölüm Dr. Burak Tüfekçioğlu tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Söz Varlığı”, on üçüncü bölüm Dr. Ayşe Eda Gündoğdu tarafından “Akademik Türkçede Etkileşimli Üstsöylem Belirleyicileri: Veritabanlı Bir Uygulama” başlığıyla kaleme alınmıştır. On birinci bölümde, kapsayıcı tanımlamalarla genelden özele akademik metinlerdeki dilbilimsel süreçler ele alınmıştır. Akademik metinlerde dilbilgisi, akademik Türkçede dilbilgisi, yabancılara akademik Türkçe öğretiminde dilbilgisi alt başlıklarıyla dilbilgisel unsurların analizi yapılmış ve

öğretime yönelik önerilere, ders içi yapılandırılmış örneklerle yer verilmiştir. On ikinci bölümde akademik söylemde söz varlığından hareketle sözcük listelerinin önemi vurgulanmış ve dört akademik Türkçe ders kitabındaki kelimelerden oluşan listelere yer verilmiştir. Ayrıca akademik söz varlığında yer alan fiiller zaman, görünüş ve kiplik anlamları açısından tasnif edilmiştir. On üçüncü bölümde betimsel tarama yöntemi kullanılarak elde edilen veriler kapsamında tematik analiz ile Türkçede sosyal bilimler ve fen bilimleri alanlarında üretilmiş akademik metinlerde tercih edilen söylem belirleyicilerini ortaya koymanın amaçlandığı kapsamlı bir araştırmaya yer verilmiştir.

Eserde on dördüncü bölüm Dr. Eren Can Aybek tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme”, on beşinci bölüm ise Dr. Emrah Boylu tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Eylem Odaklı Etkinliklerle Değerlendirme” kaleme alınmıştır. On dördüncü bölümde temel ölçme değerlendirme kavramlarına ve uygulamalarına yer verilmiştir. Bu uygulamalar içinde performansa dayalı durum belirleme vurgulanmış her aşama tek tek açıklanmış performansa dönük çalışmaların değerlendirmesinde sıklıkla karşılaşılan bazı değişkenler/durumlar vurgulanmıştır. On beşinci bölüme eylem odaklı yaklaşımın tanımıyla başlanmış ve devamında dört temel dil becerisine yönelik değerlendirme özelliklerine, kazanımlara ve etkinliklere yer verilmiştir. Bu kapsamda eylem odaklı yaklaşım ile tasarlanan etkinliklerin belirli bir plan ve program doğrultusunda öğrencilere sunumu; bu sunumun bir parçası olarak değerlendirme süreçlerinin önemi vurgulanmıştır.

On altıncı bölüm, Prof. Dr. Hülya Pilancı, Dr. Sevgi Çalışır Zenci ve Dr. Olcay Saltık tarafından “Akademik Türkçe Öğretiminde Uzaktan Eğitim Uygulamaları” başlığıyla kaleme alınmıştır. Kuantum öğrenme döngüsü destekli harmanlanmış akademik Türkçe öğretimi odağında oluşturulan bu bölümde, yetişkin öğrenenlerin nitelikleri ve onlar için hazırlanacak uzaktan eğitim süreçlerine de yer verilmiştir. Ayrıca etkileşimli uzaktan öğrenme araçları ve uygulamaları da bulunmaktadır.

On yedinci ve son bölüm Dr. Erdost Özkan ve Dr. Ahmet Başkan tarafından “Akademik Türkçe Derslerinde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri” başlığıyla kaleme alınmıştır. Akademik Türkçe derslerinde karşılaşılan güçlükler öğrenci kaynaklı, öğretmen kaynaklı, ders kitabı ve materyal kaynaklı olmak üzere bazı temel noktalarda ele alınmış diğer güçlükler ise bir başka alt başlıkta toplanmıştır. Bu bölümde kurumsal yapıya sahip merkezlerin konuyla ilgili yapacakları çalışmaların akademik Türkçe öğretimindeki güçlüklerin aşılması yönünde olumlu ve kalıcı etkisinin olacağı vurgulanmıştır.

Her bölümü, geniş kapsamda düşünülerek hazırlanmış bu hacimli çalışma, akademik Türkçe araştırmalarında kuram ve uygulamayı bir araya getiren ilk çalışma olması bakımından oldukça değerlidir. Bu kaynağın "Akademik Amaçlar için Türkçe Öğretimi" üzerine yapılmış olması Türkçe eğitimi alanı için çok önemli bir adımdır. Bu çerçevede alan araştırmalarına yönelik olarak araştırmacılar için ve ders içi uygulamalara yönelik olarak öğrenciler için bir rehber olma niteliği de taşımaktadır.

Akademik amaçlı dil öğretimi literatürü dünya üzerine geniş bir şekilde ele alınmaktayken Türkçe için yapılacak benzer çalışmalara daha çok ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynakça

Scarcella, R. (2003). *Accelerating academic English: A focus on the English learner*. Oakland: Regents of the University of California.

Krashen, S. (2011). Academic proficiency (language and content) and the role of strategies. *TESOL Journal*, 2(4), 381-393.

Yahşi Cevher, Ö. ve Güngör, C. (2015). “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde akademik Türkçenin önemine ilişkin uygulamalı bir araştırma: Türk dili öğretimi uygulama ve araştırma merkezi örneği”. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 2267-2274.